

A' RÓMAI CSÁSZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉG
 ÉNEK KEGYELMES ENGEDELMIVEL.

Indult BETSBŐL Pénteken 9. Mártyusban 1792.

Belső Tudósítások.

A' múlt Kedden, u. m. ezen hónapnak 6-diká-
 estvéli 7 óraker tartaték az ő Felsége Csá-
 szári Királyi halotti pompás temetése. A' Testet
 az *Augustinusok* Templomából következő ren-
 del vitték, a' szokás szerint, a' Kapuzinusokhoz,
 a' maga Cs. Kir. nyugvó helyére: Elöl megyen
 vala egy Sereg vasas Lovaság — az Ispoly-béli
 Szerénység — minden Szerzetesek a' magok
 rendek és rangok szerint égő viasz-gyertyákkal
 — minden külső és belső Városhéli Plébániák — a'
 Város Magisztrátusa — az Alsó Auszriai Ország
 Táblája — az eddig vólt N. Birodalombéli Kan-
 tzelláriának Tanácsosi — minden itt lévő F. Ud-
 vari Kantzelláriák és más *Dicafteriumok* minden
 U
 kümb.

külömbőség nélkül fekete gyászba és palástal — leg-
 elől pedig mennek vala gyász ruhában, az árván
 maradt Ts. Kir. Udvarnak minden emberei. —
 Mig ezek ilyen rendel a' Kaputzinusok Templó-
 máig érkeztenek volna, addig a' jobb emberek, a'
 Ministerek, Kamarások, Titkos Tanácsosok, a' Dá-
 mák, a' *Magnificus* Rector's t. a' Templomba bé
 gyülekeztenek. — Itt valának már a' testnek el-
 érkezése előtt: a' Felsőges ujj Király és Királyné,
 a' Palatinus és fő Hertzeg *Josef*; kik az ő Felső-
 ge tetemeinek meg-szenteltetésén jelen valának. —
 A' *Josef* utzájától fogva egészzen ezen Templomig
 magoss fa-tartókon függő égő métek világositta-
 nak vala, és ezek mellett 2 felől fegyverben állott
 Gránátérség tsinál vala egy utzáat, mellyen a'
 temetési pompa minden tolyongás nélkül véghez
 mene. — A' Kaputzinusok Temploma előtt parádé-
 roz vala 1 Batalion Gránátérség és 2 Svadrom
 vasas Katonaszág — Mint egy 7 óra tályban vitették
 a' Test egy minden felől üvegös, fekete posztos, 6
 lovas Udvari gyászoz szekéren a' Templomig. — Itt
 mennek vala 2 hintók leg-elől, ezt követték más 3
 Udvari szekerek az Udvari Kamarás szolgákkal és
 Fourirokkal. Ez után mene azon 6 lovas Ud. Gála
 szekér, mellyben a' 3 Tsázfári Királyi Testörzö
 Sergek' Fő Kapitányai ülnek vala — és ezeket
 követik vala a' többi Udvari Gála szekerek is, mel-
 lyek a' testet, a' több fő Udvari személlyeket, a'
 Ts. Királyi tzimereket, jegyeket viszik vala — és
 ezek körül a' F. Ts. Királyi Testörzök, gyalog és
 lóháton meg-fordított kardal mennek vala. — A'
 Templomba érkezvén a' test, a' Bétsi fő Püspök
 és Kárdinális, sok Püspököknek és fő Papoknak je-
 len létebben véghez vivé a' maga szent Czérémo-
 niáit, és a' test a' maga nyugodalmára tétették. —
 3 napok alatt, 12 órától fogva 1-ig, reggel pedig
 9-től fogva tizedfélig, minden külső és belső Vá-
 rosbeli harangok gyászoz hangon szollanak vala. —
 Az Udvari Gyász a' múlt Kedden öltöztették-fel és
 tart 6 hónapokig. Az első 7 hetek alatt egész Ud-
 vari

vari gyászfal lesznek mind a' Gavallérok, mind a' Dámák — az után az ugy nevezett fél gyászfal. — Szívbeli fájdalmok között gyászol az egézfz meg-sebhetett Ts. Kir. Udvar, és a' mi F. Palatinusunk tsak nem vigasztalhatatlan. — A' F. özvegy Tsászárné ezen véletlen szomorú történet után olly rofszúl kezdett lenni, hogy tegnap előtt dél-előtti 10 és 11 óra között az utolsó Kenetbéli Szentséggel-is el-készítetett vala titkon; de már most, ugy értyük, hogy jobban vagyon ezen Kegyelmes édes Anyánk. — — Várjuk a' *Toskánai* Fő Hertzeget Bétsbe. — Várjuk meg-hólt Kegyelmes Királyunk Testvérét *Kristina* fő Hertzeg Alízonyt *Austr. Belgiumból*. — Hogy a' mi F. Királyunk I-ső *Ferentz* (Tsak Magyar Király első; de 2-dik *Ferentz* R. Tsászár leszén) a' maga eddig vólt fő Udvari Mesterét *Gr. Kollorédót* a' maga Kabinét és *Konferens* Ministerévé tette légyen, egy hozzá botsátott igen szép tulajdon Keze-írása által, a' bizonyos — és halhatatlan emlékezetű Fejedelmünk II-dik *Josefnek* is *Knecht* nevű Kabinét Titoknakját, ujra ezen hivatalba állította. — — Gróf *Lámberti* és *Rollin* Oberstereket, mint hajdoni Tanítóit Generálisokká tette. — Fáradhatatlan az ujj Fejedelem a' maga Birodalmának igazgatására nézve. Éjjel napal pennát forgatt a' maga Kabinétjában kezében, és sokszor szemléltetik *H. Kaunitzhoz*, a' Státus nagy Attyához által menni. — Azt az ugy nevezett Kontrallorságot, melly szerint meg-hólt Fels. Urunk nem régi rendeléséből 2 Udvari Tanácsosok minden Dikasteriumokba mikor tettett bé-mehettek, ezeknek Prothokolumaikat vizsgálhatták 's t. mostan Uralkodó F. Urunk el-törlötte.

Az a' közönséges hír, hogy az Uralkodó *H. Eszterházi* rendelte volna ő Felsége Követül a' mostani esendő Tsászári váloftásra; melly ha így van, nagy ditsőségére szolgál Nemzetünknek. — A' mit már ez előtt mint nem egézfzen bizonyost irtunk vala, hogy t. i. a' Bétsi Udvari Kautzelláriákon lévő Tisztviselőknek a' magok élelnekre tartozó

dolgokat minden Harmintzad nélkül bé-lehessen hozni Bétsbe; már most bizonyosan irhatjuk, hogy ez igaz; mindazonáltal kinek kinek rangjához határozott mérték Izerint p. o. egy *Præzes* tsak 100 akó bort hozhat maga Izámára harmintzad nélkül melyről kinek kinek tzedula adatik.

Egy vitézül viaskodott Pallás Bajnokja.

Mint hogy a' Hazabéli N. ifjúságnak jó nevelés-től és tanulásától függ az egész Hazának boldogsága — és mint hogy a' jó erkölcs a' jól formált szív és Tudomány, a' valóságos Nemesiség, és az a' közönséges Haza Kintse, melly az azt bírónak még halála után is meg-marad — nem álhatom, hogy tegnapi bámulásig esett tapasztalásommal Nemzetem örömére fel ne ditsekedjem.

Egy mind külső mind belső-képpen Nemes nevendék Urfiatskának Mélt. Udv. Tanácsos *Zejk* Ur *ő* *Nga Dániel* nevű Urfijának vala tegnap dél-előtti 10 órától fogva, délutáni 2 óráig tanulásbéli próbája. Jelen vala itten az egész F. Udvari Erdélyi Kantzelláriának Szine, az egész Erdélyi Deputáció, F. M. L. Graf *Vartensleben*, és sok mások mind a' két Nemből. Egy idejére nézve tsupa gyermek Urfiatskától előre mit várhatunk vala, ki ki gondolhatja. Fel áll azonban a' mi Kedves Urfiatskánk a' próba köre, és egy rövid de fontos Deák beszédje után a' *Dogmatica és Morális Theologia*-ból, a' Deák *Litteráturából*, az *Universális Historiából*, a' *Mathesis*nek bizonyos részeiből, nevezetesen a' *Geometriának* 2 részeiből, a' Magyar *Historiából*, a' most Uralkodó F. I-ső *Ferentz Királyig*, a' földnek *Mathematica, Politica* és *Fizika* szerint való állásából és el-olztásából, a' rajzolatból 's t. egy olyan próbát mutata, melyről a' jelen valók közzül sokan azt valják, hogy az ötlet tanított Udvari Mesterétől is ennél többet nem várhatnak vala. Elöttem nagy emberek előtt is mutskós a' hízelkedés; annál is inkább egy idejére nézve tsupa gyermek előtt hízelkedni nem kenyerem, de

de még-is most meg-vallani kéntelenítettém, hogy a' ki az Oskolákban meg-vénöltem, ennyi idejü ifjútól ennyi Tudományt, és olly tisztán soha sem hallottam. Ha a' meg-nevezett Úrfinak tudománya így fog testével együtt nevedetni, erköltse, 's izive formáltatni, nagyot remélhet idővel belölle Hazája. Udvari Mestere és nevelője pedig Titt. *Mihályi* Ur az első Urfit nevelők és Tanító-Mesterek székében érdemel helyet magának. A' jelen lévő idegeneknek-is, annál-is inkább M. Kedves Szüléinek melly érzékeny gyönyörűség a' reménységgel tellyes nevendék ifjú' próba köven való példás állása, alig lehet ki-mondani.

Az Erdélyi Kormányfő mellett lévő K. Titoknak Gr. *Bethlen* Gergely Ur ő Nga Hites-társul valóztotta magának a' Báró *Bánffy* György Ur ő Nga *Susánna* nevü igen kellemetes kedves Kissafszonyát. A' hittel való öszve köttetés már megesezt, a' Lakadalam pedig *Gergely* napján fog tartatni. — Minthogy az Uralkodó *Likhtenstein* Lajosnak semmi maradéka nintsen, tehát ennek testvére *János* házasodik, és a' Birodalmi volt V. Kantzellárius H. *Kollorédónak* vészi Leányát. — A' Pruzszus Királynak Generálja, ama nevezetes *Bischofzverder* Bétsben vagyon.

A' melly nap F. II-dik *Leopold* Királyunk halála történt, azon éttzaka a' Bétsben lévő Török Követ minden embereivel együtt egélz éttzaka fenn maradt, és a' *Mahumed* szokása izerint olly nagy lármával imádkoztanak virratlik, hogy a' körül lakók bámulják vala. Ezen szép és buzgó történetből itéld meg mind ötet, mind magadat!

Nagy-Györből Kor Havának 4-dikén. — *Kedves Kurir!* — Mit itélsz e' következendő történetről? Ezen mi kis Megyénknek, egy *Gömör* nevezetü Falujában történik, hogy a' több Köz-birtokosok közzül, egy Fő Méltóságnak valami porlekedése támod, ottan lakó Jobbágyival. Minn, minn nem? én azt nem tudom; de nem-is vitatom.

tom. Flég az, hogy némely Budai Tanács Uraknak alkalmatosságot adott az említett per arra, hogy a' titukált fő Méltóságtól azt kérdeznék: Ha ugyan volnának é az ő Gömörői Jobbágyi között Püspökségek? Mellyre a' fő Méltóság a' leg-kezeletenyebb türelelemmel tellyes szívvel, tagadja, hogy csak egy is volna közöttök; holott egy néhány jó magok' híró Kálvinista familiák találtak azok között. Már most ezen szegény nyomorultaknak, a' jövő sz. György napjára, betsületes ablit adott a' faluból, azért hogy az ő fő Méltóságú Uraknak feleletje meg-igazódjon; és a' szomszéd ut-feleken kéntelenítettnek a' Pap és a' Lévitá által tett meg-vettetések után, valamely jó Sámáritánustól várni sebjeikre bort és olajt, nyugodal-mokra pedig Vendégfogadót.

Eger. Mártius' 2-kán. Minekutánna a' mi kegyelmes Püspökiünk' Erdejében, két szegény, 's a' szükségétől falopásra kényszerített Lakosok, az Uraság' szó-fogadó kerüloji által agyba lövettettek, 's az ezekkel edgyütt járt, de tsudálatossan életek' birtokában maradt falopok tömlölzeikből Atyafi-jaik, Barátjaik által erőszakossan ki-szabadítottak, adták magokat öly környül állások elő, mellyek a' zúgolódó népet némelly vakmerőségekre indíthaták volna. Innen támadt az a' hir, mintha a' Püspök Ur' Ő Excell-ja lak helyjét a' nép körül venni, 's minden abban találtató ingó, és ingatlan dolgokat (szörnyű gondolat) a' tüznek akart volna áldozatjaivá tenni; és a' mit avagy azért is híznak némelleyek, hogy egybe a' Tömlötzőknek erőszakoson lett fel-törettetések után a' már nállunk szálvá lévő katonaság, még egy Kompaniával szaporított. Annál pedig semmi' sints bizonyosabb, hogy a' Püspöki ház kapujin tsak ugyan kettefsével állanak fegyveres katonák. — Tek. Ragályi József K. Tanácsos, és N. Borsod V-megye első Vice Ispán-pya az ide e' végett ki-rendeltetett Királyi Biztos. A' nyomazás foly erőssen, minden órán többet ezek.

ezeokról. (Ezen tudósítás szerint nem igaz tehát az, hogy az el-kefereedett nép, két Püspöki Tiszteknek lett volna gyilkosává) — Fel-némíten itt a' szomszéd helységben a' Plébánusnak (ki a' Remete Sz. Pál' szerentséflen el-töröltetett szerzetében volt) izmos Bérese fáért megyen most nem reg' az erdőre, egy útaxó Tóttal öfzve akad, azt vélvén hogy pénzt kap nála, minden kegyelem nélkül a' földre vertte. Az útaxón nem esett halálos ütés; mert mihent vette észre, hogy a' Béres magában hagyta, lábra kapott, 's Gyilkosát nyomba követvén az Uraság' vadálfzánál bé-vádolta. Ez, a' Bérest ide a' Vármegyének Tömlöztébe hozatta. Oly igen megilletődött e' szomorú eseten a' Béresnek meg-öfzült Atya, hogy elfétől is el-távozott. Tébofyodásában öfzve akada a' Plébánussal, 's azt illellen szavakkal illette, minthogy hihető, Fijának szerentsétlensége miatt arra volt neheztelése. A' Plébánus ö Atyasága azon igen bosszönkodott, hogy amaz elzétől el-távozott ember, Urasága ellen véteti bátorzkodott, szép okkal házához tsalató a' szegény öreget, kezét lábát meg-kötöztetvén, tulajdon kezeivel addig vertte a' négy ágú korbáttal, míg a' hirtelen elő hozattatott orvos' segítsége is fikeretlen leve. Fel-vagdaltattak a' gyilkos korbáts' kékeji, és tsak hamar életét végezé ez a' szerentséflen, 's gyermeke eránt vonzó szeretete miatt meg-tébofyodott elzú valóban érzékeny Atya — P. L. M. S.

Kolozvár 16. Febr. — Noha a' szemérmetség' füleiben nem leg szebben hangzó, mindazáltal egy igaz és a' közönséges ki-trombitálásra is méltó, következendő történet esett itt nálunk a' Fársáng vége felé: „Az újj elztendőben meg-házofodik egy Sz * nevű Kontzailiffa, és feleségül vélzen egy már nem mindenekelőtt esmérillen meddő menyekét K* Aniskát. Haza érkezvén egy estve bizonyos expeditioj'ból ezen Ur, kényszerítettik a' maga Hamiskájától, hogy mennének Bálba. Emez el-lévén bádgyadva — nem megyek bizén szivem, monda feleségének; mert az én bádgyadt tagaim nyugodá-

mat

mat hívának. Kéri vala Felesége, hogy botsáttatná el hát őtet egyedül a' Bálba. E' meg-lehet lenni, mond a' férje — viláld magadat betsületlen. *Fizel* az asztalozny Bálba mene, a' férfi pedig nyugodalomra tevé tagait. — De nem sokáig maradt — éven az újj Házolók között gyakran meg-e gyarú perrel, felkél, fel-öltözik alorizáson, s' utána megy a' *Hilperes* a' maga *Allperes* s' s' kőzér gázor jól meg-tüntöztetvén 's' kávéztotván, a' haza a' Bálba s' sétálni, 4. arannyóért el-ülti rája a' port idegen ember képében; 's' ezzel a' menyetsket a' Bálbaiba 'vivén, el-tűnik 's' haza menyén, mintha nem is ő lett volna, előbbem meg-tált ágyába le fektzik. Haza megy a' menyetske is viát felé, 's' a' Izokás fzeriut — nő Izivem hat hogy nyugodott? — hat te hogy mulatad magadat? kérdezik egy másiól. En rozzlúul nyugodtam, felel a' férfi; mert azt álmodtam, hogy te egy idegen emberrel itt 's' itt 4 arannyóért így 's' így tselekedi. Az *Hilperes* tagadván előbb a' dolgot, meg valja a' *Hilperes*, hogy az ő lett légyen, ki az *inpopulationis Tabellát* forgatta; azért a' 4 arannyót is meg-találván az asztaloznyál, el-tőlle vilzta vette, 's' keményen meg - vevén el-hagyta — rozzlú tsont az ilyen oldal borda!!

Jegyzés. — A' *Bürger Kronika* nevű Bétsi minden napi — és *Zeitschrift* nevű Hónapos Leveleknek írója, 's' egyizersmind most itt a' *Bétsi Universität* a' Német Törvényes Stílust tanító, egy kévéssel ez előtt pedig Pesten ugyan ezen *Fachban* esmeretes Professor *Hofmann* Ur nyugodalomra tette. Félben szakadott hivatalát egyik *Philosophiae* Professor fogja ezen tanulók elzendejének végéig-folytatni. Az után rendes Professzorral fog ezen meg-könnyebbedett Kathédra bé-töltetni. — Ezen Professor Ur nevezetes arról, hogy némelly ki-adott igen régi módi írásai által sok ellenségeket szerzett Német Országon magának.

Külső Országokat illető Tudósítások.

Anglia. — Londonban egy *Lonsdal* nevű *Lord* egy *Bell* nevezetű Ujjság-író ellen pert indítván, az egész Város nagy kivánsággal várja a' *Processus*nak ki-menctelét. Az egész per abból vette a' maga eredetét, hogy a' nevezett Ujjság-író e' következendő szókat iktatta-bé a' maga *Leveleibe*: — „A' *Kép-festők* tsak nem kétségsben estenek vala már, hogy az *Ördögnek* valóságos képét le-nem festhetnék. Ekkor *Pindorus Poëta* azt adá tanátsúl egyiknek a' *Kép-festők* közzül, *Opienak*: hogy soha ők az *ördögöt* természetibb színre nem festhetik, mintha *Lord Lonsdalnak* ábrázatját vézik orriginálnak. „ — Angliában ugyan nagy embert egy *Lord*: de ha *Lord Lonsdalnak* hasonlatósága tanál az *ördöghöz* lenni, soha ugy *Bell*, az Ujjság-író, Angliában a' maga perit el-vezteni nem fogja.

Ezen történet tsak azok előtt tétzhetik nálluak meg-jegyzésre méltónak, kik az *Anglusok* szokásait valamennyire ismerik. Nállok a' nyomtatás-béli szabadság igen nagy. Az *Udvariak* a' közelebb el oltzott *Parlamentom* alatt is fokot mesterkedtenek vólt azon, hogy ezen szabadságot meg-szoríthassák. Ezt a' mostani *Parlamentomi* ülésekben is kezdték már némellyek sürgetni: de bajoson fog belölle valami lenni; mivel ezen szabadságnak az *Alsó Ház* tagjai többnyire mind oltalmazói: a' nép pedig a' nyomtatás-béli szabadságot leg-főbb *Palladiumának* tartya lenni.

Angliában soha egy ujjságot-is *Censura* elejébe nem küldenek. Ennek ki-adója tartozik jót állani mindenről. Ha hibásnak ítéltetik a' ki-adó: törvény elejébe hivattatik, 's magát oltalmazni tartozik: de már ennek nevezetes dolognak kell lenni. Az ilyen dolog el-líresedik. Az egész nép a' maga szabadságát gondolya ilyenkor veszedembe forogni. A' leg-jobb *Orátorok* állanak elő a' vád alatt lévő félnek oltalmazására; mivel ekkor nem tsak egye-

egyedül ennek az egy embernek ügye, hanem az a' minden Anglusnak tulajdon jussa védelmeztetik, melly szerint itt a' leg-alább való Tsiga áruló alizomynak is szabad, a' maga értelmét beszéddel és irással a' Státus dolgainak folyásiról ki-nyilatkoztatni.

Az 1778-dik elzrendőben egy írta-le egy *Horuz* nevezetű Pap Angliának az Amerikaiak ellen indított háboruját, mint a' leg-nagyobb gyilkosságot, az Udvariakat pedig, kik ezen háborut helyesnek állították lenni, mint gyilkosokat; és ezért való büntetése 12 hónapi fogság vala. — Leg-nagyobb büntetése lehet itt az ilyen bűnösöknek a' vesztő helyre való ki-állittatás. De azt mondják, hogy ilyenkor, midőn valaki az e' féle maga szabad gondolkodásáért állittatik ide, Triumphusnak tartatja inkább ezen büntetést, mint gyalázatnak. A' népnek szüntelen való *Vira*: kiáltásai között kísértetik ide. A' leg-kevesebb frissítő italok hoztatnak számára elő. Az állás virágokkal vagyon ki-ékelítelve, és a' leg-értelmesebb 's betsültebb emberek állván körüllette, kedvesen töltetik-el véle azt a' büntetésre ki-fzabatott egy órányi időt. — Így oltalmazza és betsüllí az Anglus nép a' maga nyomtatás-béli szabadságát, mellynek ellenségei a' Parlamentumban most ismét száját kezdettenek tátni.

Az Anglus Király azt kívánta a' múlt hónapban *Pitt*ól, hogy igazítsa valahogy egy a' dolgot a' Parlamentomban, hogy laz Anglus Nemzet fizesse-le a' Korona örökösének a' Vallisi Hertzegnek adósságait. Erre *Pitt* nem felelt semmit: hanem a' Minifterségből való el-botsáttatását kérte. A' Király ekkor azt felelte, hogy nem léfzen ellenére: de más nap már még reggel vizsza hivattott vala *Pitt* az Udvarba, 's Minifterségében megmarasztatott.

Egy hadakozó tábornak nintsen nagyobb szük-sége a' jó Vezérre, mint az Anglus Királyi Udvarnak egy jó Minifterre. Az Ország Conftitutziója szerint

az Udvar szüntelen perben vagyon a' Nemzettel, és az Udvar' Agensse örökké egy olyan nagy Orátori tehetséggel bíró Minister szokott lenni, mint a' millyen most Pitt 's. a' Parlamentomnak az a' része, melly az Udvar pártjára hajlik. A' más része a' Parlamentomnak örökké arra vigyáz, hogy az Udvar a' Nemzetet semmiben el ne nyomhassa. Ez a' rész szüntelenül az Udvar pártja ellen vetelkedik, és ezért nevezetik *Oppositio Pártjának*, vagy csak *Oppositionnak*. Ebben az *Oppositio*ban a' leg-híresebb Orátorok szoktanak tanáztatni, kik, mivel a' nép ügyét oltalmazzák, a' néptől igen nagy betsületben tartatnak. Illyen most a' többek között Fox. Ez az *Oppositio* az, mellyet a' nép úgy néz, mint Agensét, mint valóságos ellensége ellen való oltalmazóját. — Ezen két peres-fél nem mindenkor egy forma nagyságú. Hol az Udvar pártja nevedik, hol az *Oppositio*.

A' *Frantzia* Nemzet javára *Frantzia* Országban egy Augustinus Klastromban következő tsuda mondatik történetnek lenni. Némelly *Chamberyben* mulató vándorló *Frantziáknak* egy nagy láda gyertyát akarván valaki küldeni, el-készíti a' nagy ládát, és addig míg szekerre tétethetné, bé-adja gondviselés alá az Augustinusokhoz. Abban a' helységben valami ujjságon kapó Nemzeti Elöljárók lévén, fenyittatják a' ládát, 's hát a' sok gyertya 218 *Mark* ezüsté változott által. Meg-botsáthatatlan ujjság-kivánós! — Az Elöljárók a' *Departmán* elejébe küldötték a' láda ezüstöt, tanátsolván, hogy igen jó lenne belőlle pénzt veretni a' Nemzet számára; mivel ezen tsuda ugy-is a' Nemzetért történt volna. — Ha egy szolgáló olyan szerentsés lehetett valaha, hogy midőn az ő Úrának kenyerét el-lopván, a' tselekedeten rajta érettetett, 's még-is azon Virussáért hogy ezen lopót kenyeret a' szegényeknek akarta adni, megnyerte azt a' tsudatévő tehetséget, hogy a' kenyeret rosakká változtathassa: ugy-nin-tsen miért tsudálkozzunk ezen *Frantzia* gyertyáknak ezüsté való változásán-is.

A' Spanyol Consulon szinte reméentelen dolog történt nem régen *Marseille* Városában. A' maga mergevel nem bíró Frantzia nép réá rontván házana, és magát, ferentséjére otthon nem tanávan, tsak a' Spanyol tzimert lépte-le lak-házáról, és ezt az akasztó-fa alá vivén, fel-függesztette, melyet ugyan az Előljárók onnan az után le-vétettek: de mer tsak ugyan meg-esett vólt rajta a' tsátság. Ezen minden népek törvénye ellen esett tsátságot a' Spanyol Consulon az okozta, hogy egy néhány Frantziák érkeztenek Spanyol Országból *Marseille* Városába haza, kik a' Spanyolok közt a' frantziákon eső tsátságokat a' nép előtt meg-bezéllették.

A' mi a' Frantziáknak Státusfa dolgait illeti, nintsen olyan fel-zeneltetett és a' Politikának fenekéig béliáló Ujság-író, ki erről meg-írhasza, hogy ez most F. II. dik *Leopoldnak* halála után mennyiben légyen. Most mi is tsak úgy írhatunk ezen Frantzia környükállásokról, a' mint azok boldogult Fejedelmünknek halála előtt vóltanak. Nagy változásokat okozhatott ebben a' részben a' Német birodalom Fejének el-enyézésése. A' Báváriai és Saxoniai Fejedelmek, fogják ugyan a' Tsászári kötelességeket ketten addig-is tenni, míg Tsászár koronáztatik: de ezek közül sem egyik sem másik nem parantsolja a' *Magyar, Tseh 's az Auszriai* Háztól függő más Sergeknek, hogy a' Frantziák ellen táborba szállyanak. Noha tsak ugyan a' mi Fels. Ferentz Királyunknak most-is elégséges jusza vagy on arra, hogy a' maga *Belgiumi* és *Széviai* Tartományainak oltalmazására elegendő Sergeket szállíthasson.

Már kérdésben jött vólt a' Politikusok között, mi lehessen annak az oka, hogy ha a' külső Hatalomságok a' Frantziák ellen meg-edgyeztenek, mind addig-is a' síkra ellenek ki nem állottanak? Ezea kérdésre pedig következő feleleteket adtak némellyek. — I.) Feltették a' Királyi Fa-

millát.]

millát a' Frantzia dühödt néptől. — 2.) Remél-
 lették, hogy a' Frantzia nép maga magát fel-for-
 gatván, példát adna más népeknek arra, hogy ne
 kezdjenek Revolutiot. — 3.) Az Északi u. m.
 Svéd és Muszka Sergek későn, 's Juniusnál nem-is
 előbb szállithatnak Serget a' Frantzia szélekre, és
 így ezért-is szükséges volt a' Tsászárnak 's vélle
 edgyütt a' többeknek-is a' doigot halogatni. —
 Már most ide járult még a' 4 dik ok-is, u. m. a'
 Tsászárnak véletlen halála, melly a' több külső
 Hatalmasságoknak a' Frantziák ellen való indulá-
 sát bizonyosan késleltetni fogja: — *Más idők,
 más maximákat szoktanak kívánni*

Addig, míg a' külső Udvarokhoz a' Romai
 Tsászár halálának híre meg-érkezett volna, a' dol-
 gok így állottanak. — A' Pruszszus Király nagy
 sietséggel magához hivatván a' Braunschvöjgi Her-
 tzeget, *Postdamban* vélle, *Schulemburg* nevű mo-
 stani leg-nagyobb Ministerével, és Generál *Bischofz-*
verderrel titkos tanácsot tartott. Mihelyt ezen ta-
 nátskozás meg-esett, vizsza ment a' Király *Ber-*
linbe, 's haladék nélkül tudtára adatta *Segürnek*
 a' Frantziák Ministerének, hogy ugy próbállyanak
 a' Frantziák a' Tsászárra támodni, hogy a' Prusz-
 szus Király azonnal egész erejével ki fog szállani
 a' Tsászárnak oltalmazására. Ebből által látván
 a' Frantzia Követ, hogy nintsen mit keresen to-
 vább Berlinben, vizsza indút Páris felé. — Nem
 lehet hát kétségbe hozni azt, hogy a' mi boldo-
 gult Fejedelmünk a' Frantziák dolgában a' Prusz-
 szus Királlyal tökéletesen edgyet-értésben né lett
 volna. Hogy fog lenni jövendőben a' dolog, azt
 az idő mutatja-meg.

Lüttikh felé valósággal Pruszszus Sergek volta-
 nak indulandó félben: a' Braunschvöjgi Hertzeg pe-
 dig Brülzfelbe vala rendeltetve, hogy itt a' Fran-
 tziák ellen dolgozó Pruszszus Sergeket vezérellye.

A' Frantzia széleken mulató ki-vándorlott Brá-
 bántusok az ujabb hírek szerint éppen nem tették-
 le

le feyvereket, sőt izorgalmatosan gyakorollyák magokat benne.

Ama híres két Lengyel ki-vándorlott nagy Utrak, u. m. *Ricciachi* és *Potocki* még mind Jafsiiban speculálnak a' Lengyel *Contrarevolutziora*. Ha ok az Orolz Tsázarinnéban nem biznának, eddig bizonyosan oda hagyták volna *Jafsit*, kivált miolta a' Lengyel Státusok oket, nem tsak hivataljokból ki-vetették, hanem még jofzágjaiknak el-foglalásával-is fenyegetik. — Az Ukrániai széleken a' régi *Confederáció* forma egybe-esküvések ismét hirteltetnek a' magok kezdeteket venni. — Nem ok nélkül halogatja a' Saxoniai V. Fejedelem a' Lengyel Koronának el-fogadását. Lehetetlen, hogy az Orolz Udvar a' Lengyelek dolgában most-is fő személyt ne játzodjék.

Baváriából azt írják, hogy ott igen szives jó akadémokra tanáttanak a' vólt Jesuiták, kik alattomban ugyan, de annál nagyobb igyekezettel munkálódják az ő Szerzeteknek vilzfa állittatását, és azt erősitik, hogy most lok dolgok nem történnének, ha a' mái *Filosofusok* és *Illuminátusok* helyett ezen Szerzet állana fenn. — De hát a' Jesuiták nem vóltak *Filosofusok*? — vagy talám edgyikért azért töröltettek-el, hogy még igen-is nagyok vóltak magoknak?

Utolsó jegyzés.

A' külső Levelekből azt olvassuk, hogy *Alid. tziában* egy igen nevezetes matériájú könyvet bortsátott mostanában világ elejébe Madám *Necker*. A' könyv a' halálról vagy on irva. A' haláltban három Periodusokat, vagy idő pontokat különböztet meg egymástól, u. m. — a' halál kezdése, vagy a' betegnek a' halállal való tusakodását; másodszor azt az időt, midön minden látható érzékenységek meg-szünnek, de a' melly állapotból az ember még magához jöhet, melly tsak tettő halál; harmadik az igaz halál. — Hogy az emberek akkor, midön magokat a' második állapotban tanálják lenni, midön még tsak tettőképpen haltnak-meg, el ne temettesenek, azt adja tanátsúl min.

ezen *Iro* mindeneknek; hogy a' magok halottakat, az után, hogy meg-hóltaknak lenni tartatnak, még 12 órákig hadják az ágyban fekünni, az után igen ügyesen tegyék egy más ágyba, ha talám még magához jönné. — Végre azt erőlsíti, hogy az egy néhány hónapig fekütt nyavajásokat 48 — a' forró nyavaják között valamelyikben meg-hóltakat 60 — sőt ha 7 napoknál hamarább hóltanak-meg ilyen forró nyavajában, 72 órák múlva el-lehet temetni. A' *Gutta* ütésben, az erek nyavajájiban, az ugy nevezett *Chronicus* nyavajákban 's a' t. pedig nem kell az embert el-temetni, valameddig a' test meg nem szagosodott és ábrázatja el nem változott; mert elég példák vagynak, hogy 14 napok múlva-is támoztanak-fel meg-hóltaknak tettett emberek.

Nagy szükség vagyon nállunk az ilyen könyvnek olvasására, ugy-e *Fiscalis Uram?* 's még talám magának *Fiscalis Uramnak*-is. — Ezen újabb elzindők alatt nem igyekeztek a' Német Fejedelmek semmin erőselben, mint azon, hogy a' Zsidóknak azt a' hibás szokását el-törölhessék, melly szerint ezek a' magok halottaikat olly hirtelen el-izokták temetni: de még eddig hijába volt minden igyekezetek. De bár nállunk Keresztények között tanulnának az emberek valamit a' nyavajáknak természetéhez képest itélni, kivált némelly hirtelen történt halottakról. — Valameddig az embernek szivében elevenség vagyon, mind addig lehetséges dolog, hogy a' meg-szünteknek lenni tettő érzékenységek meg-indulnyanak. — *Vesaliusnak* története *Olofz* Országban, mindenek előtt tudva vagyon, ki-is a' szent földre való vándorlásra büntettetett penitentzia tartás képpen a' Romai sz. Szék által azért; hogy egy ollyan aszszont tanált fel-bontzolni (anatomizálni) kinek szive, midön az aszszony fel-mettzetett, még vert, vagy mozgott. — A' valóságos halálnak éppen nem elég jele egyedül a' meg-szagosodás, hanem leg-

leg-bizonyosabb jelei ennek — a' szem' fényes gölyvöbúsának be-esése, és a' holt al-felének ki-nyilása.

Jelentő Levelék. Reichsfisthauban Febr. 27-dikén, 1792. A' Hertzegi Igazgató Kantzellaria által.

Elsőször. — Egy ilyen nevű ide való Uraság-ember: — *Niklas Kaufman von Bezenweiler*, feleségestől és gyermekestől ez előtt 35 esztendővel, a' mint mondják, magát Magyar Országra vette. Mivel a' nevezett *Kaufman Miklosra* mostanában itt egy 71 forint 18 krajtzár és 6 pénzezből álló örökség szállott, az ő hol létét, életét és halálát pedig nem tudja senki: ő tehát, vagy pedig az ő Törvény szerint való örökössei ezen jelentés által végső képpen meg-hivattatnak, hogy a' nevezett örökséget az ide való Hertzegi Igazgató Széktől 6 hónapok alatt, akár személyesen, akár pedig megbizott emberek által, kezekhez vegyék. Külömben pedig a' nevezett Summa az itt lévő közelebb való örökösöknek, szokott *Cautió* mellett által fog adattatni.

Másodszor. — Ugyantsak egy ide Uraság emberére *Kappelből*, *Humler Antala*, ki egy néhány esztendővel ez előtt Magyar Országra ment lakni, és az olta lakhelye nem tudatik, meg holt atyáról 50 forintok szállottanak örökség-képpen. Néki magának, vagy pedig házossága-béli örökösseinek 6 hónapok engedtetnek vég-képpen, mellyek alatt, vagy magok személyesen, vagy bizottyaik által az ide való Hertzegi Igazgató Szék előtt meg-jelenvén, nevezett örökségeket által vehetik: különben pedig ha ki-tanálnának azon túl maradni, a' Testamentomban lévő más nevezettnek fog az *Cautió* mellett ki-adattatni.]